

537: Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Arşâ Oturması Sahih midir?

Tarık Ebu Abdullah

8 Nis, 2021

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum ve rahmetullah. Makam-ı mahmud ayetinin tefsiri nedir? Şerhus-sünne'de İmam el-Berbehari mücahidden *gelen "onu arşa oturtur"* rivayetini inkar edenin cehmiyye olmakla itham ettiğini gördüm, birçok tefsirde de sadece büyük şefaath olarak tefsir edilmiş, Suud'da sözde selefi şeyhlerin fetvalarında ise ikisini de kabul ettiklerini gördüm ve şeyh Süleyman Ulvan ise bu rivayeti münker gördüğü bir ses kaydı mevcut. Bu meselede en doğru ve hakka en yakın, Ehl-i Sünnet'in imamlarının inancı nedir? CezekAllahukhayran.

CEVAP

Ve aleykumusselamu ve rahmetullah ve beraketuh. Hamd Allah'a mahsustur.

Muhterem kardeşim sual ettiğin mesele aslen Ehl-i Sünnet'in kendi arasında ihtilaf ettiği bir mesele değildir. Bilakis Allah (*azze ve celle*)'nin umumen bütün sıfatlarını ve hususen uluv sıfatını inkâr eden cehmilerle düştükleri bir ihtilaftır. Ama maalesef son zamanda Ehl-i Sünnet arasında da bir ihtilaf konusu olmaya başladı. Bunun sebebi konunun kendi zatında haberî gücünden ziyade konunun hakkında imamlarımızın ittifakı ve muhalifi hakkında sert sözleridir. Bu sözlerin yanlış değerlendirilmesi hem Ehl-i Sünnet'in kendi içerisinde fitneye sebep oluyor ve hem de Eşariler ve Maturidiler gibi tevil ehline ve onlardan gayri tatil ehline Ehl-i Sünnet'e karşı karalama malzemesi veriyor.

Malum olduğu üzere Allah (*azze ve celle*)'nin isim ve sıfatlarında Ehl-i Sünnet'in akidesi bunların tevkifi olmasıdır. Yani şeran sabit delile dayanma mecburiyetindedir. Kuran ve sahih Sünnet'le sabit olan her ismi ve sıfatı mahlûkata benzetmeden, kıyaslamadan hakikati üzere ispat eder ve keyfini Allah (*azze ve celle*)'ye havale ederiz. Ehl-i Sünnet'in bu hususta akidesi çok saf ve metindir. Akıl Allah (*azze ve celle*)'nin zatında tek, aziz ve benzersiz olduğunu zorunlu olarak idrak ettiği gibi sıfatlarında da tek, aziz ve benzersiz olduğunu zorunlu olarak idrak eder. Zira var olan, hayat sahibi olan ve fil sahibi olan her zatın muhakkak kendi zatına layık sıfatları vardır. Bunun için sahih, selim ve inkârcı felsefeyle kirlenmemiş akıl sahibi olan sahabe ve onların tabilerinden Allah (*azze ve celle*)'nin fiillerin keyfi hakkında sual varit olmamıştır. Zira âlemlerin tek ve misli olmayan rabbi olan Allah (*celle celaluhu*)'nun efâli ancak Kendi celaline ve azametine uygun fiillerdir. Mesela Allah (*azze ve celle*)'nin şu kavline bakalım:

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا

ربك (rabbuke=rabbin) ve الملك (el-Meleku=melek, cins ismidir) ikisi de atif ile جاء (câe=geldi) fiiline müsnet faildirler. Pekâlâ, bundan Allah (azze ve celle)'nin ve meleğin gelişi aynı keyfiyette olduğu mu anlaşılır yoksa meleğin gelişleri kendi yaratılışlarına uygun bir gelme ve Allah (azze ve celle)'nin gelmesi Kendi celaline ve azametine layık bir gelme midir? Elbette her selim ve sahih akıl sahibi insan iki gelme aynı olmadığını söyleyecektir. Bu en açık ve bedihi malumatlardandır. Ancak Allah (azze ve celle)'yi evvela meleklerle benzeten sonra Onu mahlûkata teşbih etmekten sakınan geldi fiilini tevîl veya tatil edecektir. "Pekâlâ, nasıl geldi?" diye sorulsa deriz ki: Allah (azze ve celle)'nin nasıl geldiği bize haber verilmemiştir. Verilmiş olsaydı haberde geldiği üzere ispat ederdik. Ama aklen bunu idrak etmemiz mümkün ve caiz değildir. Bunun için nasıl sorusunu sormayız ve böyle bir soruyu bidat görürüz.

Veya Allah (azze ve celle)'nin şu kavline bakalım:

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ

بعض آيات ربك (rabbuke=rabbin) ve الملكة (el-Melâiketü=melekler) ve بعض آيات ربك (badu âyâti rabbike=rabbinin bazı ayetleri) her biri أتى (etê=geldi) fiiline müsnet faildir. Lakin meleklerin gelmesi, Rab Teâlâ'nın gelmesi ve Rab Teâlâ'nın ayetlerin gelmesi şüphesiz aynı değildir. Bilakis her birinin fiili kendine mahsus sıfatlara göre farklıdır. Fiil ve fail arasındaki nispet isnadî dir. Fiilin delalet ettiği hudus isnat olunduğu fiil sahibinin sıfatlarına göre nispet edilir. Bu arabin dilinde böyledir ve her milletin dilinde böyledir. Bu bir millete mahsus değildir. Bilakis bu aklın dilidir. Ama inkârcı felsefeyle kirlenmiş, etkilenmiş akıl sahipleri aslen var olmayan ama kendi bozuk nazarlarında var olan bir teşbihi ve tecsimî zorunlu görüyorlar. Bunun için bu tür sıfatları kimisi tevile muhtaç görüyor ve kimisi de inkâr ediyor.

Sual ettiğin konuya gelince, Allah (subhanehu ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا

"Gecenin bir kısmında da sana has olmak üzere onunla nafil namaz kıl. Umulur ki Rabbin seni övülmüş bir makama gönderir." (el-İsra sûresi, 79. ayet meali)

Ayeti kerimede bahsi geçen "makamen mahmuden" (övülmüş olan

makam'ın) tefsirinde İmam ibni Cerir (*rahimehullah*) iki görüş nakleder. Ekser ulemaya nispet ettiği ve İmam el-Buhari, İmam Muslim, İmam Ahmed, İmam et-Tirmizi (*rahimehumullah*) ve başkalarının ihraç ettikleri sahih hadislerin şahitlik ettiği övülmüş makamın Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e mahsus olan ve bütün beşere üstünlüğü belli olacağı eş-şefaatu'l-uzma makamıdır. İkinci görüşe göre Allah (*azze ve celle*)'nin onu hesap günü büyük şefaahat için arşına oturtmasıdır. İki görüş sahibi de mahmud makamın Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e mahsus büyük şefaahat makamı olduğunda ittifak etmişlerdir. Ancak ikinci görüşün sahipleri bu şefaahat için arşa oturtulacağını söylerler. Zaten ihtilaf ve senin de sorun bununla alakalıdır.

Şu bir gerçek ki, Allah (*azze ve celle*)'nin Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'i hesap gününde arşa oturttuğu isnadı sahih bir haberle sabit değildir. Evet! Konuda merfu, mevkuf ve maktu çok haber vardır. Ancak hiçbirisi kendi zatında seneden sabit değildir. Bununla beraber bu ümmetin büyük imamları ve hafızları bu haberi kabul etmişlerdir ve red eden dininde itham etmişlerdir. Dinen sabit olmayan bir şeyde ittifak etmeleri mümkün olmadığı gibi sabit olmayan bir şeyden ötürü muhalifi bidatçilikle itham etmeleri de mümkün değildir. O zaman durumun izahı nedir? Bunun için önce mevcut haberlere ve imamlardan gelmiş sözlere mücmel bir göz atalım.

İmam et-Tirmizi ve Ebu Yala Ebu Hureyre (*radiyallahu anhu*)'dan, ez-Zehebi ibni Mesud (*radiyallahu anhu*)'dan, İmam et-Taberani Abdullah bin Amr (*radiyallahu anhuma*)'dan, Ebu Yala Aişe (*radiyallahu anha*)'dan Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in arşa oturmasını merfuen rivayet etmişlerdir. Ama bu merfu rivayetlerin her birini hafızlar seneden tenkit etmişlerdir. Bazısı mevzu veya munkar ve bazısı seneden zayıftır.

Ve İmam et-Taberani, el-Hallal, ez-Zehebi ve ibnu'n-Neccar ibni Abbas (*radiyallahu anhuma*)'ya ve el-Hallal Abdullah ibni Selam (*radiyallahu anhu*)'ya mevkuf olarak zayıf senetlerle rivayet etmişlerdir.

Bahiste en güçlü haber değişik yollardan rivayet edilmiş olan ve senin de sual ettiğin Mücahid (*rahimehullah*)'ın tefsiridir. Mücahid (*rahimehullah*) büyük tabiidendir, sika, âlim ve büyük tefsir ehliendir. Ama sözü delil değildir. Evet, böyle bir hususta kendi görüşüyle konuşmuş olması makbul değildir. Bunun için daha yakın olan bu tefsiri hocası ibni Abbas (*radiyallahu anhuma*)'dan işitmiş olmasıdır. Evet! Bu tefsiri ondan işitmiş olduğunu tasrih etmiyor ama ibni Abbas (*radiyallahu anhuma*)'nın yanından ayrılmamış, onun en yakınlarından ve en güvenilir ashabından olduğu ve tefsiri ondan aldığı malumdur. Hatta Kuran'ın tümünü üç kere ibni Abbas (*radiyallahu anhuma*)'ya arz ettiğini ve her ayette onu durdurup hakkında sorduğu

kendisinden sabittir. İbni Abbas (*radiyallahu anhum*)'da böyle bir olaydan kendi görüşüyle haber veremez. O da bunu ancak Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'den işittiğinden ötürü söylemiştir. Bu durum Mücahid (*rahimehullah*)'ın tefsirini güçlendiriyor. Ancak yine de bu habere irsal hükmünü vermek mümkün değildir. Zira Mücahid'den gelen dört yoldan hiçbirinde sözü açık veya gizli Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'e izafe etmiyor. Bu da bu sözün kendi sözü olma ihtimalini gidermiyor. Mevcut rivayetlerden yola çıkarak bunu söylemiş olabilir veya oturmayı açık ifade etmeyen ama buna hamledilmesi mümkün olan rivayetlerden bu manayı çıkarmış olabilir. Allah'ı A'lem. Bu bir illetidir. Diğer bir illet ise haberin mahrecidir. Mücahid'in mezkûr tefsirini rivayet eden Leys bin Ebi Suleym, Ata bin es-Sâib, Cabir bin Yezid ve Ebu Yahya el-Kattât'tır. Dördü hakkında da imamlar konuşmuştur. Dolayısıyla Mücahid (*rahimehullah*)'ın tefsiri hem seneden kopuktur ve hem de ricali hakkında ihtilaflar ve tenkitler vardır.

Mücahid (*rahimehullah*)'ın tefsirini destekleyecek başka makbul rivayetler vardır. Lakin bunlar arşa oturmayı tasrih etmiyorlar. Evet, buna hamledilebilir. Ama bu rivayetlerin zahiri bunu ifade etmiyor.

Gelelim meselede asıl olan delile. O da bu ümmetin imamları bu haberin manasını ittifaken kabul etmiş olmalarıdır. Seleften bunu ifade eden çok fazla nakil vardır. Bazıları şunlardır:

Ebu Bekr el-Hallal (*rahimehullah*) sahih senetle Ebu Bekr el-Mervezi (*rahimehullah*)'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: ...“İshak bin Rahûyeh şöyle demiştir: “Bu hadise iman eder ve boğun eyeriz.” Ve İshak Ebu Ali el-Kuhustani'ye şöyle demiştir: “Kim bu hadisi reddederse cehmidir.” ...Ve İbrahim el-Esbahani şöyle demiştir: “Bu hadisi ulema yüz altmış seneden beri tahdis ederler. Onu sadece bidat ehli reddeder.” Ve şöyle demiştir: “Hamdan ibni Ali'ye bu hadisi sordum şöyle dedi: “Elli seneden beri bu hadisi yazıyorum. Bidat ehli haricinde kimsenin onu reddettiğini görmedim.” ...Ve İbrahim el-Harbi şöyle demiştir: “Bize Harun bin Maruf şöyle tahdis etti: “Bunu ancak bidat ehli inkâr eder.”

Ebu Bekr el-Hallal (*rahimehullah*) zamanında Hanbelilerin şeyhi ve âlimidir. İmam Ahmed'e ulaştığı sabit değildir. Fakat İmam Ahmed (*rahimehullah*)'ın en yakın ashabından okumuştur. Ebu Bekr el-Mervezi (*rahimehullah*) el-Hallal'ın hocası, İmam Ahmed (*rahimehullah*)'ın en yakın ashabındandır. İmam İshak (*rahimehullah*) maruf, tarife muhtaç değildir. İbrahim el-Esbahani (*rahimehullah*) İmam Ahmed (*rahimehullah*)'ın ashabındandır. İbrahim el-Harbi (*rahimehullah*) meşhur imamdır. Harun bin Maruf el-Mervezi (*rahimehullah*) imamdır, sikadır. İmam Ahmed, İmam Ebu Davud ve

başkalarının hocasıdır.

Ebu Bekr el-Hallal (*rahimehullah*) sahih senetle “Sunen”in sahibi İmam Ebu Davud es-Sicistani (*rahimehullah*)’ın Mücahid’in haberini rivayet ettikten sonra şöyle dediğini işittiğini söyler: *“Kim bunu inkâr ederse bizim yanımızda itham edilir. Hafızlar bu haberi tahdis etmeyi hiçbir zaman bırakmamışlardır. Böylece cehmilere öfkelerini göstermişlerdir. Çünkü Cehmiyye arşın üzerinde bir şey olduğunu inkar ederler.”*

Ve İmam Ebu Bekr ibni İshak es-Sâğâni (*rahimehullah*)’ın şöyle dediğini rivayet eder: *“Önceki asırlardan ve bizim asrımızdan bildiğim herkes Mücahid’in haberini reddeden Tirmiz’linin yaptığını inkâr etmiştir... O bizim yanımızda cehmidir, terk edilir ve kendisinden sakındırılır... Seksen küsur seneden beri Mücahid’in hadisini cehmiden başkası reddettiğini görmedim. İmamlar bu hadisi rivayet etmişlerdir ve yüz elli küsur seneden beri ulema bu haberi kabul etmiştir. Sonra şu Tirmiz’liyi bir kere olsun bir muhaddis yanında görmedik. Sünnet’e ve Sünnet’e ittibaya tutunun.”*

Ebu Bekr Muhammed ibni İshak es-Sâğâni (*rahimehullah*) zamanının büyük imamlarından ve hafızlarından. Sünnet’e ittibasıyla meşhurdur. Muslim, en-Nesei, et-Tirmizi, Ebu Davud ve başkaları ondan tahdis etmiştir.

Ebu Bekr el-Hallal (*rahimehullah*) bu manada kendi ve hocalarının tabakasındaki sünnet ehli imamların ve hafızların çok sözlerini toplamıştır. Hepsini yukarıda zikrettiğim manadadır. Dileyen “es-Sunne”sinde “makamun mahmud” hakkındaki 24. baba müracaat edebilir.

Sonra, Ebu Bekr el-Âcuri (*rahimehullah*) “eş-Şeria”sında şöyle der: *“Mücahid’in Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem)’in faziletiyle alakalı ve ayetteki “makamen mahmude”yi arşa oturması ile tefsir ettiği haberi, Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)’in hadislerini taşıyan ilim ve nakil ehli şeyhler en güzel ve tam manada kabul etmişlerdir. Onu asla inkâr etmemişlerdir. Bilakis Mücahid’in hadisini reddedenleri çok şiddetli inkâr etmişlerdir ve “Kim Mücahid’in hadisini reddederse kötü bir adamdır” demişlerdir.”*

Ve İmam ibni Teymiyye (*rahimehullah*) şöyle der: *“Onda (Kadı Ebu Yala (rahimehullah)’ın “İbtâlu’t-Tevilât”ını kast ediyor) seleften bazı kişilerin merfuen rivayet ettikleri haberler vardır. Mesela Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)’in arşa oturması gibi. Bunu bazı kişiler çok yollardan merfu olarak rivayet etmişlerdir ama hepsi mevdudur. Bu ancak Mücahid’ten ve seleften başkalarından sabittir. Ama selef ve imamlar bu haberi inkâr etmiyorlardı bilakis rivayet ediyorlardı ve kabul ediyorlardı. Mücahid’in söylediği ancak delile dayandığı için söylenmiştir denilebilir. Lakin yine de Rasûlullah*

(sallallahu aleyhi ve sellem)'in sözü olarak sabit olanı ondan gayrisinin sözü olarak sabit olandan ayırt etmek lazımdır. İster söz makbul veya merdud olsun."

Ve İmam ibni Kayyim (rahimehullah) şöyle der: "El-Kadı şöyle demiştir: "El-Mervezi Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem)'in fazileti hakkında bir kitap tasnif etmiştir ve onda arşa oturtulmasını zikretmiştir. Bu Ebu Davud, Ahmed ibni Asram, Yahya ibni Ebi Talib, Ebu Bekr ibni Hammad, Ebu Cafer ed-Dimeşki, Ayyaş ed-Dûri, İshak ibni Rahûyeh, Abdulvehhab el-Verrak, İbrahim el-Esbahani, İbrahim el-Harbi, Harun ibni Maruf, Muhammed ibni İsmail es-Sulemi, Muhammed ibni Musab ibni'l-Abid, Ubey ibni Sadaka, Muhammed ibni Bişr ibni Şerik, Ebu Kulabe, Ali ibni Sehl, Ebu Abdullah ibni Abdunnur, Ebu Ubeyd, el-Hasan ibni Fadl, Harun ibni'l-Abbas el-Haşimi, İsmail ibni İbrahim el-Haşimi, Muhammed ibni İmran el-Farisi ez-Zahid, Muhammed ibni Yunus el-Basri, Abdullah ibni'l-İmam, el-Mervezi ve Bişr el-Hafi'nin de dedikleridir." Ben derim ki (ibni Kayyim): Bu ibni Cerir et-Taberi'nin de dediğidir. Ve bunların hepsinin imamı Mücahid'tır. O tefsirde imamdır. Ve bu Ebul-Hasan ed-Derakutni'nin de dediğidir. O şiirinde şöyle demiştir: Şefaathadisi Ahmed'ten gelmiştir ... Ahmed Musatafa'ya musnettir ... Oturtulmasıyla da gelmiştir hadis ... Arşa. Onu asla inkâr etmeyiz ... Hadisi olduğu gibi kılın ... Onu bozacak olanı ona sokmayın ... Onu oturtacağını inkâr etmeyin ... Ve oturtulacağını da inkâr etmeyin."

Evet! Değerli kardeşim gördüğün gibi hiç şüphesiz imamlarımız Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hesap gününde beşere şefaathadisi için arşa oturtulmasını kabul ile telakki etmişlerdir. Her ne kadar bu konuda gelen haberler zayıf olsa da imamlarımızın ve ulemanın ameli bu haberi kabul etme yönündedir. Dolayısıyla muhakkak doğru olan bu haberi İmam ed-Derakutni (rahimehullah)'in dediği gibi olduğu gibi, tekyife, temsile ve başka şüphelere girmeden kabul etmektir.

Son olarak sana bu hususta İmam ibni Cerir et-Taberi (rahimehullah)'ın sözünü aktaracağım. Bu bahiste faslu'l-hitab'tır.

Konumuz olan ayeti kerimenin tefsirinde iki görüşü zikrettikten sonra şöyle diyor: "Birinci görüş doğru olandır. (Makamen mahmuden şefaathadisi olduğu yönünde görüşü kast ediyor.) Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'den sahih haberlerle sabit olan budur." Sonra buna dair hadisleri serdettikten sonra şöyle diyor:

"Bu *عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا* ayetinin sahih tevilidir. Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'den, ashabından ve tabiinden aktardığımız rivayetler bunu

gerektiriyor. Ancak Mücahid'in sözü, Allah'ın Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)'i arşına oturtacağı da sıhhati red edilecek bir söz değildir. Hem haber ve hem de nazar cihetinden bu merdud değildir. Çünkü ne Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'den ve ne de ashabından ve ne de tabiinden bunun mümkün olmayacağı yönde haber vardır. (Haber cihetinden durum budur.) Nazar cihetine gelince, kendisini İslam'a nispet edenler (haberini kabulünde değil) ancak manasında ihtilafa düşmüşlerdir." Sonra Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in arşa oturtulmasının manasında üç görüş zikreder ve İslam ehlinin bu üç görüşün dışına çıkmadığını söyler ve her bir görüşe göre Nebi (aleyhissalatu vesselam)'ın arşa oturtulması aklen mümkün olduğunu izah eder ve bu bahsi şöyle bitirir:

"Bir kişi "Biz Allah'ın Muhammed'i arşına oturtmasını inkâr etmiyoruz. Biz ancak onu kendisiyle beraber arşına oturtmasını inkâr ediyoruz" dese ona şöyle denilir: "Sana göre onu kendisiyle beraber değil, arşına oturtması caiz midir? Caizdir derse ya onu oturtmasına veya kendisiyle beraber oturtmasına varmış olur. Nitekim Allah arştan ayırdır veya temas etmiş de değildir ve ayrı da değildir. Her nasıl kabul ederse inkâr ettiğinin bazısını kabul etmiş olur. Ama eğer bu caiz değildir derse o zaman görüşlerini hikâye ettiğimiz bütün fırkaların sözlerinden çıkmış olur. Böylece kendisini İslam'a nispet eden herkesten ayrılmış olur. Çünkü bu konuda bahsettiğim üç görüşten başka görüş yoktur. Ve bu üç görüşün her birine göre Mücahid'in dediği mümkündür."

Evet, değerli kardeşim sual ettiğin meselenin Ehl-i Sünnet'e göre izahı işte böyledir. Allah (azze ve celle)'nin Rasûlü Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)'i arşına oturtması seneden tartışılmıştır ama mana yönüyle sahihtir. Çünkü bunu red ve inkâr etmeyi gerektiren ne haberî ve ne de aklî bir sebep vardır. Bunun için İslam ehli bu haberi kabul etmiştir. Ancak aklen ifsada uğramış olan Cehmiyye ve benzeri tekyifci ve teşbihci tevil ve tatil ehli fırkalar bu haber hakkında şüphelerde kaybolmuşlardır. Evet, mevcut makbul rivayetler mahmud makamın Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e mahsus büyük şefaath olduğunu ispat ediyor ama arşa oturtulması yönünde büyük fazileti de men etmiyor. Bunu men eden sahabeden, tabiinden ve imamlardan bir söz de yoktur. Aklen de ne Allah (azze ve celle)'nin onu oturtması ve ne de Rasûlü (sallallahu aleyhi ve sellem)'in arşa oturması memnudur ve ne de muhaldir. Bunun için selef haberi seneden zayıflığına rağmen aralarında rivayet etmişlerdir ve kabul etmişlerdir. Zira aklen mümkün ve naklen nefyedilmemiş olan bu büyük fazileti Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) için ispat etmek istemişlerdir. Ve Cehm ve taifesi gelip sıfatları ve aralarında arşı ve arşa istivayı ve uluv sıfatını inkâr edince Ehl-i Sünnet cehmilere karşı bu haberi ispat etmiştir. Cehmiler ve Ehl-i Sünnet

arasında şiddetli bir ihtilaf düşmüştür. Hatta Sünnet Ehlini şirkle itham etmişlerdir. Bunun için bu hususta selef muhaliflerini şiddetle kötülemişlerdir. Kim bu haberi kabul etmezse cehmidir, dininde itham edilir hatta kâfirdir şeklinde ifadeleri çoktur. Bunlar asıl itibariyle uluv sıfatını ikrar edenler için söylenilmiş sözler değildir. Buna dikkat edilmesi lazım. Haberin seneden sübutu eskiden beri tartışılmıştır. Ehl-i Sünnet'ten haberi zayıf ve münker olarak reddedenler hep olmuştur. Ve seneden sahih rivayetlere dayandığı için mahmud makamı büyük şefaate tefsir edilmesini tercih edenler de hep olmuştur. Racih olan da budur. Eskilerin kötüledikleri bunlar değildir. Bilakis bu sözleri aslen uluv sıfatını inkâr eden cehmiler ve şebihleri için söylemişlerdir. Yukarıda İmam Ebu Davud (*rahimehullah*)'tan naklettiğim gibi: *“Kim bunu inkâr ederse bizim yanımızda itham edilir. Hafızlar bu haberi tahdis etmeyi hiçbir zaman bırakmamışlardır. Böylece cehmilere öfkelerini göstermişlerdir. Çünkü Cehmiyye arşın üzerinde bir şey olduğunu inkâr ederler.”* Ve İmam Ahmed'in ashabından Ahmed ibni Asram el-Muzeni (*rahimehullah*) şöyle demiştir: *“Kim bu haberi kabul eden için senevî (Mecusi) olduğunu iddia ederse ulemanın ve tabiinin senevî olduğunu iddia etmiştir. Ve kim böylesini iddia ederse zındıktır, öldürülür.”*

Son olarak, dediğim gibi Ehl-i Sünnet'in Allah (*azze ve celle*)'nin isim ve sıfatlarında yolu bellidir: Naklen sabit olan her isim ve sıfatını hakikati üzere ispat eder, tekyif ve teşbih etmeyiz. İmamlarımızın yolunu izleriz. İmamlarımız sahabe, tabiin ve onların yolunu izleyenlerdir.

Allah (*azze ve celle*) cümlemizi istikametten ayırmasın. Âmin

---

Es-Sunne, 250 nolu eser

Es-Sunne, 244 nolu eser

Es-Sunne, 267 nolu eser

Eş-Şeria, 1612,1613

Deru Teârudi'l-Akli ve'n-Nakl, 3/19

Bedêiu'l-Fevâid, 841

Camiu'l-Beyân, 15/51-54 (ihtisar ile)

Es-Sunne, 247 nolu eser